

Niko Roorda

Duurzame ontwikkeling, ingebed in de universiteiten en hogescholen. In hun onderwijs, hun bedrijfsvoering, hun onderzoek en hun maatschappelijke activiteiten. Bij voorkeur ook nog eens geworteld in hun fundament: de organisatievisie, de mission statement. Bijna alle instellingen voor hoger onderwijs zijn er mee bezig, de een meer succesvol dan de ander. Succesvol, wat is dat eigenlijk? Hoe beoordeel je dat? Dat was de vraag die de Stichting Duurzaam Hoger Onderwijs, kortweg DHO, zich in 2000 stelde. Om die vraag te beantwoorden werd een project gestart, dat eind 2001 resulteerde in een methode voor het vaststellen van de mate waarin een universiteit of hogeschool duurzame ontwikkeling geïntegreerd heeft in de uitgangspunten en activiteiten. De methode heet AISHE: 'Auditing Instrument for Sustainability in Higher Education'.

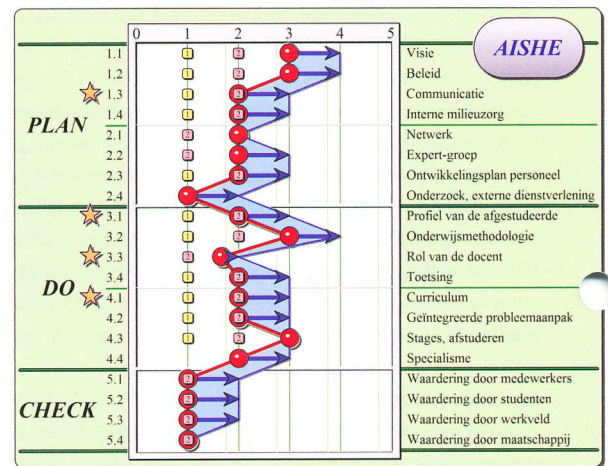
Tijdens een AISHE-audit worden twintig onderwerpen besproken door een groep van circa 15 personen: management, studenten, docenten en andere medewerkers van één of enkele opleidingen. Tijdens een 'consensusbijeenkomst' stellen zij samen de huidige situatie vast (in de figuur weergegeven als rode balletjes), en bovendien bepalen ze een reeks acties die moeten leiden tot een gewenste situatie (de blauwe pijltjes) na bijvoorbeeld een jaar. De situatie wordt bepaald met behulp van het 'vijffasenmodel', ontleend aan het INK-model voor kwaliteitsmanagement, dat gebaseerd is op het EFQM-model. Op basis van de uitkomsten stelt het management een beleidsplan op voor duurzaamheid voor een periode van één tot twee jaar, na afloop waarvan een volgende AISHE-audit de kwaliteitscirkel sluit.

Keurmerk Duurzaam Hoger Onderwijs

Onderwijsinstellingen zijn vrij om AISHE zelfstandig te gebruiken: ze kunnen het boek en het computerprogramma 'AISHE Reporter' kosteloos downloaden vanaf www.dho.nl/aishe. Maar wanneer de audit wordt uitgevoerd onder leiding van een door DHO gecertificeerde auditor, ontvangt de opleiding, als die aan bepaalde eisen voldoet, het Keurmerk Duurzaam Hoger Onderwijs. Het gaat om een sterrenstelsel: de eisen voor één en voor twee sterren worden getoond in de afbeelding. Het Keurmerk is erkend door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO): een opleiding die minimaal twee sterren bezit ontvangt van de NVAO bij de accreditatie het 'bijzondere kenmerk Duurzame Ontwikkeling'.

De impact

De uitvoering van een AISHE-audit heeft verschillende gevolgen. Zo roept het feit dat – vaak voor het eerst – managers, medewerkers en studenten gelijkwaardig met elkaar praten over hun ideeën en verwachtingen veel enthousiasme op, en leidt het vrijwel altijd tot nieuwe inzichten over elkaars werk: 'Ben jij daar mee bezig? Hee, dan moeten we toch eens...!' Bovendien stelt de audit het management in staat om een gerichte, samenhangende aanpak te ontwerpen, en daarmee is AISHE naast een beoordelingsmethode en een 'agenda voor een goed gesprek' vooral een beleidsinstrument. En de toekenning van een Keurmerk is een beloning voor docenten die, vaak tegen de stroom in, hard geploeterd hebben voor duurzame ontwikkeling in hun opleiding.

Tussen 2001 en 2008 zijn meer dan honderd opleidingen in hbo en wo één of meer keren beoordeeld. Zo'n veertig ervan bezitten een Keurmerk met één of twee sterren. Naar verwachting gaan minimaal twee opleidingen (in Eindhoven en Utrecht) binnen een half jaar hun derde ster behalen. Lukt dat, dan houdt dat in dat ze duurzame ontwikkeling op systeemniveau hebben geïntegreerd, en dat duurzaamheid bij hen dus volledig in de mainstream is opgenomen: precies wat het doel is van de United Nations Decade of Education for Sustainable Development (2005-2015).

Niko Roorda is senior consultant bij de Stichting Duurzaam Hoger Onderwijs en is werkzaam bij Avans Hogeschool.

Meer informatie:

Roorda N. & Martens P.: 'Assessment and Certification of Higher Education for Sustainable Development' in: Sustainability: The Journal of Record, Vol. 1 No. 1, February 2008.